

Sygn. akt **III AUa 322/23**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2024 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **L. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o zwrot składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 stycznia 2023 r. sygn. akt VIII U 818/22

oddala apelację.

	Marta Sawińska	

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 marca 2022 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w P. odmówił L. P. zwrotu nienależnie opłaconych składek. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że nie stwierdził nadpłaty na koncie płatnika składek. Prawo do zwrotu nadpłaty w kwocie 2 744,52 zł, o której poinformowano płatnika pismem z dnia 7 stycznia 2022 r. uległo przedawnieniu. Organ wskazał na treść art. 24 ust. 6g ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Pozwany wskazał, iż nadpłata dotyczyła składek z okresów od lipca 2009 r. do czerwca 2014 r. W ocenie organu od opłacenia składek minęło 5 lat wskutek czego nadpłata uległa przedawnieniu.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła L. P.. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez zwrot na jej rzecz nienależnie opłaconych składek, a nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującej kosztów postępowania według norm przepisanych. Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie: art. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niezaliczenie przez pozwanego nienależnie opłaconych składek od dnia 7 sierpnia 2009 r. do dnia 8 lipca 2014 r. na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku na poczet przyszłych składek, art. 24 ust. 6a i 6d ustawy poprzez niedokonanie zwrotu na rzecz odwołującej dokonanej nadpłaty, pomimo wniosku o jej zwrot oraz art. 24 ust. 6g poprzez ustalenie, że nienależnie opłacone przez odwołującą składki tj. nadpłata w kwocie 2744,52 zł, wynikająca z wpłat opłaconych za okres od lipca 2009 r. do czerwca 2014 r. uległa przedawnieniu.

Wyrokiem 25 stycznia 2023 r., sygn. akt VIII U 818/22, Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że pozwany jest zobowiązany zwrócić odwołującej nadpłacone składki w kwocie 2744,52 zł.

Na mocy art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny odstąpił od szczegółowego przedstawienia podstawy faktycznej wyroku, albowiem Sąd II instancji nie zmienił ani nie uzupełnił ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji i przyjął je w całości za własne.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24 ust. 6a i 6g ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz. U. z 2022r., poz. 1009 ze zm. poprzez przyjęcie, że nie doszło do przedawnienia składek, których dotyczy zaskarżone rozstrzygnięcie, a w konsekwencji, że składki mogą zostać zwrócone płatnikowi.

Mając powyższe na względzie wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania,
ewentualnie
2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania
3. zasądzenie od odwołującego na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Odwołująca nie wniosła odpowiedzi na apelację organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. W szczególności, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wystarczające postępowanie dowodowe, a zebrany w sprawie materiał poddał właściwej ocenie, zachowując granice swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Argumenty przedstawione w treści apelacji, nie podważyły w żaden sposób zasadności stanowiska Sądu I instancji.

Na wstępie przypomnieć należy, że spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do tego, czy organ prawidłowo odmówił odwołującej L. P. prawa do zwrotu kwoty nadpłaconych składek za okres od lipca 2009 r. do czerwca 2014 r., w łącznej kwocie 2744,52 zł. W ocenie organu rentowego od opłacenia składek minęło 5 lat, a zatem nadpłata uległa przedawnieniu.

Apelujący zarzucił Sądowi I instancji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 24 ust. 6a i 6g ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – Dz. U. z 2022r., poz. 1009 ze zm. poprzez przyjęcie, że nie doszło do przedawnienia składek, których dotyczy zaskarżone rozstrzygnięcie, a w konsekwencji, że składki mogą zostać zwrócone płatnikowi.

Z powyższym stanowiskiem organu rentowego w ocenie Sądu Odwoławczego nie sposób się zgodzić, takie stanowisko apelującego jest nietrafne i nie może prowadzić do uwzględnienia apelacji, nie sposób bowiem podzielić argumentacji organu rentowego co do wykładni art. 24 ust. 6g pkt 1 i pkt 2 ustawy systemowej.

Zdaniem Sądu Odwoławczego Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że termin przedawnienia rozpoczyna swój 5- letni bieg od dnia zawiadomienia płatnika składek o nadpłacie tych składek, zgodnie z art. 24 ust. 6g pkt 1 ustawy o systemie

ubezpieczeń społecznych. Zatem skoro organ rentowy nie zawiadomił o nadpłacie, do czego był zobowiązany na podstawie art. 24 ust. 6b tej ustawy, nie można przyjąć, że żądanie zwrotu nadpłaty uległo przedawnieniu.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że zgodnie z obowiązującym od 20 lipca 2011 r. art. 24 ust. 6b ustawy z systemowej (na skutek wejścia w życie ww. ustawy nowelizacyjnej), zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a tego art. mogą być zwrócone, chyba że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. W myśl art. 24 ust. 6c po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot. Stosownie zaś do treści art. 24 ust. 6g ustawy systemowej, nienależnie opłacone składki ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia: 1) otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b; 2) opłacenia składek, w przypadku braku zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b.

Za słuszne należy uznać stanowisko, coraz szerzej wypowiedziane w orzecznictwie sądów powszechnych, zgodnie z którym nie można odczytywać treści art. 24 ust. 6g ustawy systemowej w taki sposób, że w przepisie tym mamy do czynienia z podwójnym określeniem początku biegu terminu przedawnienia żądania zwrotu z ograniczeniem ustawowego terminu przedawnienia. Takie rozumienie tego przepisu, niewątpliwie korzystne dla organu, zwalniające organ z obowiązku dbałości o kontrolowanie prawidłowości wpłat, pozbawiałoby nałożony na organ obowiązek zawiadomienia w istocie jakiegokolwiek znaczenia prawnego, co jest nie do pogodzenia z czytelną intencją ustawodawcy. Przepisu art. 24 ust. 6g nie można bowiem wyklądać w oderwaniu od treści art. 24 ust. 6b, który to przepis stanowi jednoznacznie, że zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Tak wykładnia gramatyczna, systemowa jak i funkcjonalna nie pozwala w związku z powyższym na budowanie innego wniosku, niż taki, że przepis art. 24 ust. 6g pkt 2 odnosi się wyłącznie do tych składek, co do których z uwagi na ich niską wartość (nie przekraczającą kosztów upomnienia) zakład nie ma obowiązku dokonywania zawiadomienia płatnika składek o nadpłacie.

Dokonując wykładni ww. przepisów ustawy systemowej wskazać dodatkowo należy, że pojęcie nienależnie opłaconej składki nie zostało zdefiniowane w ustawie systemowej, na co zwrócił uwagę już Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 26 maja 2010 r. (sygn. P 29/08), wskazując, że „nienależnie opłacona składka” nie stanowi składki ustalonej w oparciu o zasady określone w art. 15-32 ustawy systemowej, czyli obowiązkowego świadczenia w ramach stosunku ubezpieczenia społecznego. W piśmiennictwie uznaje się, że pojęcie to obejmuje zarówno przypadki, w których istniała podstawa prawna świadczenia składkowego, ale zostało ono spełnione w kwocie wyższej niż należna (nadpłata), jak również w przypadku opłacenia składki bez podstawy prawnej (Komentarz do art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pod red. Beaty Gudowskiej, wyd. 2, Legalis).

Także doktryna wyraża tożsame stanowisko wskazując, że ustawą z 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 808) od 20 lipca 2011 r. określono przede wszystkim wyraźnie termin początkowy biegu terminu przedawnienia, przyjmując w art. 24 ust. 6g, że będzie to albo data otrzymania od ZUS zawiadomienia o kwocie nienależnie opłaconych składek, albo - w razie braku takowego zawiadomienia - dzień opłacenia składek. Powyższe zawiadomienie jest kierowane do płatnika składek, jeśli nienależnie opłacone składki przekraczają wysokość kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym (Komentarz do art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pod red. Beaty Gudowskiej, wyd. 2, Legalis).

W ustalonym stanie faktycznym spór dotyczy składek, które nie były przedawnione, a których wartość przekraczała wysokość kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym (kwota do nadpłaconych składek to 2744,25 zł). Trafnie zatem wywiódł Sąd Okręgowy, stwierdzając, że pozwany organ rentowy nie został zwolniony z obowiązku zawiadomienia płatnika o tej nadpłacie.

Ponadto Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że najwcześniej odwołująca powzięła informację o istnieniu nadpłaty dopiero po otrzymaniu informacji o skorygowaniu dokumentów rozliczeniowych i powstaniu nadpłaty (pismo bez daty, nr (...)-2021) tj. 5 stycznia 2022r. (data odbioru pisma). A zatem jeśli uznać ww. pismo za zawiadomienie o istnieniu nadpłaty, to również stwierdzić należy, że nadpłata nie uległa przedawnieniu. Zaznaczyć też należy, że

odwołująca w dniu 9 lutego 2022r. zwróciła się do organu rentowego o zwrot nadpłaty (2744,25 zł), lecz organ rentowy odmówił jej wypłaty nadpłaty wskazując na przedawnienie. Z takim stanowiskiem – w ocenie Sądu Apelacyjnego – nie sposób się zgodzić, gdyż bieg terminu przedawnienia należało liczyć od zawiadomienia płatnika o kwocie nienależnych składek, a nie od daty ich uiszczenia, zatem organu rentowego w tym zakresie należało uznać za nieprawidłową. W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że odwołującą o istnieniu nadpłaty zawiadomiono dopiero w styczniu 2022 r., a nadpłata była skutkiem korekty deklaracji rozliczeniowych dokonanej przez organ rentowy z urzędu w dniu 21 kwietnia 2021 r., zatem przedtem odwołująca nie wiedziała o istnieniu nadpłaty.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji przy wydaniu wyroku z 25 stycznia 2023 r. nie naruszył ani przepisów prawa materialnego (art. 24 ust. 6a i 6g ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) ani przepisów prawa procesowego. W świetle powyższego podnoszone w apelacji zarzuty uznać należy za nietrafne.

Z tego względu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację organu rentowego oddalił uznając ją za bezzasadną.

sędzia Marta Sawińska